

УДК 340.136(347)

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО АВТОРСЬКЕ ПРАВО У КОНТЕКСТІ ДОСВІДУ ДЕРЖАВ-ЧЛЕНІВ ЄС*

Анна Штефан,

*доктор юридичних наук, старший дослідник,
завідувач відділу авторського права і суміжних прав
НДІ інтелектуальної власності НАПрН України
ID ORCID: 0000-0003-2382-4849*

У статті розглянуто досвід деяких держав-членів ЄС (Австрії, Болгарії, Греції, Естонії, Італії, Литви, Польщі, Португалії, Фінляндії, Хорватії) щодо акумулювання у законах про авторське право не лише загальних норм про правову охорону творів, права автора, строк їх дії і способи цивільно-правового захисту, а й спеціальних норм, що стосуються створення і використання творів в окремих сферах діяльності, порядку державної реєстрації і спадкування майнових прав на твори та інших аспектів, пов'язаних з авторським правом. Зроблено висновки, які з підходів, реалізованих у законодавстві зазначених держав, доцільно використати як напрями удосконалення законодавства України про авторське право.

Ключові слова: законодавство, правове регулювання, авторське право, Європейський Союз, інтелектуальна власність

В Україні сфера авторського права регулюється значною кількістю нормативно-правових актів. До них належать Цивільний кодекс [1] (у подальшому — ЦК) та Закон України «Про авторське право і суміжні права» [2] (у подальшому — Закон АПСП), які містять загальні положення про умови, об'єкти і строки авторсько-правової охорони, особисті немайнові та майнові права авторів, порядок їх здійснення та цивільно-правові способи захисту. Також існують окремі закони щодо видавничої, театральної, архітектурної, медійної та іншої діяльності, котрі визначають специфіку відносин, пов'язаних із створенням і використанням творів у відповідних сферах. Хоча такий розподіл правових норм має певну логіку, водночас вітчизняна розгалужена

система законодавчих актів характеризується дублюванням у них подібних положень та наявністю колізій, а тому не є достатньо ефективною. У 2021 році було розроблено одразу п'ять проектів нормативно-правових актів (реєстраційні номери 5552, 5552-1, 5552-2, 5552-3, 5552-4), якими запропоновано викладення Закону АПСП у новій редакції. Мета об'єднання в одному законі норм, які регулюють відносини щодо створення і використання творів у різних сферах, при розробці цих проектів не ставилася, а тому розсіювання таких норм у різних нормативно-правових актах і пов'язані з цим колізії залишаються актуальними проблемами.

На відміну від України, закони про авторське право багатьох держав-членів ЄС містять не тільки загальні положен-

Стаття друкується в авторській редакції.

ня про охорону творів і права автора, а й вимоги до змісту договорів у видавничій, кінематографічній та інших сферах діяльності, визначення порядку використання у творах особистих паперів і зображень фізичної особи, особливості спадкування майнових прав на твори у певних випадках тощо. При цьому в інших актах цих держав подібні правила зазвичай відсутні, тобто їх закони про авторське право характеризуються високим ступенем систематизації.

Європейський досвід щодо акумулювання в одному законі усіх чи абсолютної більшості положень, що стосуються авторського права, може бути корисним для визначення підходів до удосконалення Закону АПСП. Тому доцільно проаналізувати, які концептуально інші норми включені у закони про авторське право держав-членів у порівнянні з положеннями, що містяться у ЦК та Законі АПСП.

Літературний огляд. Дослідження європейського законодавства у сфері авторського права здебільшого пов'язані з опрацюванням положень директив, прийнятих щодо тих чи інших питань. Однак директиви стосуються лише окремих аспектів авторсько-правової охорони і не містять багатьох інших правил, що діють у державах-членах. Комплексний аналіз таких правил у вітчизняній доктрині відсутній, внутрішнє законодавство європейських країн у цій сфері привертало увагу науковців нечасто. Зокрема, Л. Комзюк розглянув обмеження авторського права у Словацькій Республіці (2011 р.), В. Дроб'язко висвітлив деякі питання авторського права Німеччини (2014 р., 2019 р.), Р. Скібіцький охарактеризував законодавство про авторське право у Польщі (2020 р.). Досліджень, спрямованих на виявлення особливостей законів про авторське право держав-членів ЄС у контексті їх досвіду систематизації законодавства, в Україні поки що не було.

Метою та задачами дослідження у цій статті є аналіз норм законів про

авторське право держав-членів ЄС, що відсутні у ЦК та Законі АПСП, та обґрунтування найбільш доцільних напрямів удосконалення законодавства України у сфері авторського права.

Виклад основного матеріалу. У багатьох державах-членах спостерігається тенденція до такої систематизації законів про авторське право, за якої вони вміщують у собі усі або більшість норм, пов'язаних з досліджуваною сферою, і завдяки цьому більш повно і вичерпно її регулюють. В Україні значна кількість таких положень або передбачається в інших нормативно-правових актах, ніж ЦК та Закон АПСП, або не передбачається взагалі. З правовими традиціями нашої держави поєднуються не всі підходи, що застосовуються в ЄС, однак деякі з них заслуговують на увагу та можуть бути прийняті при удосконаленні Закону АПСП.

Договори у сфері авторського права. У багатьох державах-членах закони про авторське право окрім загальних положень про договори включають окремі норми, присвячені договорам у певних сферах діяльності. Чимало різновидів таких договорів охоплює Закон Болгарії про авторське право і суміжні права [3]: видавничий договір (ст. 43–53), договір про відтворення і розповсюдження звукозаписів (ст. 54), про публічне виконання сценічних творів (ст. 55–56), про публікацію твору у періодичному виданні (ст. 59–61), про створення і використання аудіовізуальних творів (ст. 62–67). Умови договорів про виробництво аудіовізуальних творів, використання літературних чи драматургічних творів для створення аудіовізуальних творів містяться також у Законі Греції про авторське право, суміжні права і питання культури [4] (ст. 34), Законі Фінляндії про авторське право [5] (ст. 39–40), Законі Хорватії про авторське право і суміжні права [6] (ст. 118). Держави-члени визначають на законодавчому рівні зміст й інших договорів, а найбільш поширеним є викладення у зако-

ні про авторське право умов видавничого договору.

Закони про авторське право європейських держав окреслюють права та обов'язки автора і видавця (ст. 125–126 Закону Італії про охорону авторського права та інших прав, пов'язаних з його здійсненням [7], ст. 46–47 Закону Литви про авторське право і суміжні права [8], ст. 88–90 Кодексу Португалії про авторське право і суміжні права [9]), строки видання твору, у разі недотримання яких автор має право розірвати договір в односторонньому порядку (ст. 33 Закону Фінляндії про авторське право), кількість примірників твору, які надаються автору безкоштовно (ч. 4 ст. 47 Закону Болгарії про авторське право і суміжні права), розмір винагороди автора у вигляді конкретно визначених відсотків від роздрібної ціни кожного проданого примірника (ч. 3 ст. 47 Закону Болгарії про авторське право і суміжні права, ч. 1 ст. 33 Закону Греції про авторське право, суміжні права і питання культури), відповідальність видавця у разі перевищення ним дозволеного тиражу видання (ч. 5 ст. 86 Кодексу Португалії про авторське право і суміжні права). Також конкретизується максимальний тираж видання певних видів творів, якщо він не передбачений договором, перелік творів, з зв'язку з виданням яких винагорода може виплачуватися одноразово, та багато інших умов. У цілому такі положення викладені у законодавстві дуже детально, наприклад, у Кодексі Португалії про авторське право і суміжні права видавничому договору присвячено 24 статті, у Законі Італії про охорону авторського права та інших прав, пов'язаних з його здійсненням, — 18 статей.

На відміну від цього вітчизняне законодавство побудоване на засадах загальної регламентації умов договорів у сфері авторського права (ст. 1108–1113 ЦК, ст. 31–34 Закону АПСР) безвідносно до конкретної сфери використання твору. Для порівняння з європейським

законодавством, щодо видавничого договору у Законі України «Про видавничу справу» [10] міститься норма ч. 6 ст. 17, котра ніяк не визначає специфіку такого договору, а лише встановлює, що він повинен укладатися відповідно до законодавства. Закон АПСР жодного положення про такий договір не передбачає, а єдиною спеціальною нормою, яка стосується в тому числі видавничих договорів, є ч. 8 ст. 1109 ЦК, згідно з якою якщо у ліцензійному договорі про видання або інше відтворення твору винагорода визначається у вигляді фіксованої грошової суми, то у договорі має бути встановлений тираж твору. Схожа ситуація склалася й навколо інших договорів, які згадуються у законодавстві без конкретизації їх умов (договір між театральним продюсером, постановниками та артистами — у Законі України «Про театри і театральну справу» [11]) або з уточненням лише окремих поодиноких умов (договір на розроблення об'єкта архітектури — у Законі України «Про архітектурну діяльність» [12]).

Такий стан можна було б вважати задовільним, адже загальні вимоги до ліцензійних та інших договорів у сфері авторського права встановлені законом, а решту положень договору його сторони можуть визначити самостійно. Однак відсутність законодавчої деталізації умов договорів про використання творів у різних сферах часто призводить до хибного розуміння меж дозволеної і необхідної поведінки зі сторони як користувачів, так і авторів. Нерідкими є зловживання з боку користувачів, котрі включають у договори умови, що прямо не заборонені законом, однак не відповідають інтересам авторів, а останні змушені погоджуватися з такими умовами, оскільки інакше не зможуть видати чи іншим чином донести твір до публіки. Натомість наявність законодавчих орієнтирів щодо умов договорів слугує забезпеченню інтересів авторів та користувачів творів у відповідних сферах, допомагає уникнути по-

милок і спірних ситуацій та сприяє належному виконанню договорів, а у відповідних випадках – більш швидкому та ефективному захисту прав та інтересів. Враховуючи, що договір є основним засобом регулювання відносин щодо використання твору та відчуження або розподілу прав на твір, складно переоцінити значення чітких законодавчих вказівок про те, якими мають і можуть бути умови договору. Тому видається, що досвід європейських держав щодо детальної регламентації у законах про авторське право основних умов договорів у різних сферах діяльності, пов'язаної із створенням і використанням творів, буде корисним для України. У Законі АПСП доцільно викласти не лише загальні вимоги до договорів, як це має місце зараз, а й передбачити спеціальні умови договорів про використання творів у певних сферах діяльності.

Державна реєстрація авторського права. Держави-члени ЄС здебільшого не включають у закони про авторське право норми щодо порядку державної реєстрації авторського права, вимог до оформлення і подання документів, строків здійснення реєстрації, ведення відповідного реєстру. Одним з небагатьох винятків є Закон Болгарії про авторське право і суміжні права, який у ст. 94б-94д розкриває усі аспекти державної реєстрації авторського права.

В Україні ці питання визначені окремим нормативно-правовим актом — Порядком державної реєстрації авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір, затвердженим урядовою постановою [13]. Включення таких положень у Закон АПСП не вбачається необхідним, оскільки державна реєстрація авторського права є необов'язковою і здійснюється за бажанням суб'єкта авторського права на його власний розсуд. В інших сферах права інтелектуальної власності наявність у законі норм щодо державної реєстрації необхідна. Наприклад, Закон України «Про охорону прав

на промислові зразки» у ч. 4 ст. 5 передбачає правову охорону зареєстрованих та незареєстрованих промислових зразків, у розділі III встановлює перелік осіб, які мають право на реєстрацію промислового зразка, а у Розділі IV визначає порядок реєстрації промислового зразка [14]. Такий порядок повинен міститися безпосередньо у зазначеному законі, оскільки він визначає умови набуття прав на об'єкт, що охороняється цим законом. Коди ж йдеться про авторське право, то відповідно до принципу автоматичної охорони право на твір виникає в силу факту створення твору і не вимагає державної реєстрації чи виконання інших формальностей (ч. 2 ст. 11 Закону АПСП). Порядок державної реєстрації прав на твір чи договору, який стосується прав на твір, не повинен обов'язково визначатися Законом АПСП, оскільки здійснення цієї процедури має факультативний характер і жодним чином не впливає на набуття прав на твори чи їх використання. Водночас підхід Болгарії також можна оцінити позитивно, оскільки у цій державі закон про авторське право є максимально кодифікованим та вміщує практично усі норми, пов'язані з авторським правом, без дублювання цих норм в інших законах.

Колективне управління майновими авторськими правами. Питання про правове регулювання діяльності організацій колективного управління у європейському законодавстві вирішене по-різному. У більшості держав-членів ЄС існують окремі нормативно-правові акти з цього приводу, а в законах про авторське право можуть перераховуватися випадки, коли збір і виплату винагороди за використання творів здійснюють організації колективного управління. Однак деякі держави-члени пішли шляхом включення у закони про авторське право норм про завдання, функції і принципи колективного управління, порядок створення організацій колективного управління, здійснення ними діяльності щодо

збору, розподілу і виплати винагороди та їх звітність перед суб'єктами авторського права і суміжних прав (ст. 94дSUP1-94щSUP1 Закону Болгарії про авторське право і суміжні права, ст. 76–79/25 Закону Естонії про авторське право [15], ст. 65-70 Закону Литви про авторське право і суміжні права, ст. 156–162 Закону Хорватії про авторське право і суміжні права).

В Україні положення про колективне управління тривалий час вичерпувалися трьома статтями Закону АПСР, що були виключені з нього у 2018 році з прийняттям Закону України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» [16] (у подальшому — Закон ОКУ). Відтоді правове регулювання розглядуваної сфери набуло більшої конкретики, а у Законі АПСР залишилася лише одна норма щодо колективного управління, котра відсилає до Закону ОКУ. Таке рішення видається вдалим, оскільки Закон ОКУ визначає правові та організаційні засади створення і функціонування організацій колективного управління і лише певною мірою пов'язаний з відносинами щодо використання творів. Абсолютна більшість охоплених Законом ОКУ аспектів — засади і принципи колективного управління; статут, наглядовий і виконавчий органи організації колективного управління, її реєстрація та акредитація; функції організацій колективного управління, забезпечення прозорості їх діяльності тощо — не стосуються авторського права. Включення цих норм у Закон АПСР могло б бути доцільним у разі кодифікації законодавства у сфері авторського права, перед якою ставилася б мета об'єднання у Законі АПСР усіх норм, що пов'язані в авторським правом, однак в умовах сьогодення існування окремого Закону ОКУ цілком обґрунтоване.

Спадкування майнових авторських прав. Як в Україні, так і у державах-членах ЄС положення, що визна-

чають процедуру спадкування за законом і заповітом, містяться окремо від закону про авторське право в акті, який регулює спадкові відносини у цілому. Водночас деякі держави-члени встановили у законах про авторське право додаткові правила, у яких визначаються особливості спадкування прав на твори. Наприклад, померлий співавтор твору не залишив заповіт і не має спадкоємців за законом, а інший співавтор (співавтори) ще живий (живі). Майно померлого, за загальним правилом, переходить у власність держави, а майнові права на твір, створений у співавторстві, у таких випадках можуть переходити до іншого співавтора (співавторів) (ч. 2 ст. 23 Федерального закону Австрії про авторське право на літературні і художні твори і суміжні права [17], ч. 3 ст. 51 Кодексу Португалії про авторське право і суміжні права). Це положення надзвичайно важливе для співавторів, що залишилися після смерті одного з них, адже вони не втрачають можливість повноцінно реалізовувати права на твір, що було б значно складніше, якби права померлого співавтора переходили до держави.

У вітчизняному законодавстві подібних норм немає, воно в принципі не містить жодного положення, яке стосувалося б спадкування прав на твори. Закон АПСР лише констатує, що майнові авторські права переходять у спадщину (ч. 1 ст. 29). У положеннях Книги шостої ЦК уточнюється порядок спадкування права на земельну ділянку (ст. 1225), частку у праві спільної сумісної власності (ст. 1226), вклад у банку (ст. 1228) та деякі інші права, майнові ж авторські права у нормах про спадкування не згадуються. Це не мало б значення, якби положення Книги шостої ЦК задовольняли усі потреби авторського права, а у спадкуванні прав на твори не існувало спірних питань, проте на практиці таких питань виникає чимало.

Так, якщо автор визначить у заповіті, що право надавати іншим особам дозвіл на використання твору перехо-

дить одному спадкоємцю, а право на одержання винагороди за використання цього твору — іншому спадкоємцю, з точки зору вимог ст. 1235–1236 ЦК такий заповіт цілком допустимий. Хоча такий розподіл суперечить суті і логіці майнових авторських прав, адже право на виплату винагороди виникає лише у зв'язку з використанням твору (ч. 5 ст. 15 Закону АПСП), водночас за умови додержання вимог щодо форми і посвідчення зазначеного заповіту він буде дійсним. Інший приклад — право автора твору образотворчого мистецтва на доступ до цього твору з метою його використання для відтворення (ст. 26 Закону АПСП). Законодавство не визначає, чи належить це право до майнових і чи може переходити у спадщину. На відміну від права слідування (ч. 2 ст. 448 ЦК, ч. 1 ст. 27 Закону АПСП), формулювання якого безпосередньо вказує на спадкоємців автора, у положенні щодо права доступу до твору образотворчого мистецтва про спадкоємців не йдеться. Тож чи мають вони право вимагати від власника картини чи скульптури надати їм доступ до неї у порядку, встановленому для автора твору?

Ці та інші невирішені проблеми свідчать про необхідність істотної законодавчої конкретизації сфери спадкування майнових авторських прав. Враховуючи досвід Австрії, Португалії та інших держав-членів, які внесли відповідні положення у закони про авторське право, видається, що такий підхід може бути застосований і в Україні. У Законі АПСП доцільно передбачити норми про особливості переходу у спадщину майнових прав на твори, котрі не охоплюються загальними положеннями Книги шостої ЦК.

Охорона інших прав та інтересів у зв'язку із створенням і використанням творів. Твори нерідко вміщують у собі об'єкти, використання яких обмежується законом в силу охорони інших прав та інтересів. Найбільш поширеним з таких об'єктів є зображення фізичної особи, однак у твори можуть

включатися також листи, щоденники, мемуари та інші матеріали, що стосуються особистого життя людей. Порядок використання таких об'єктів у ряді держав-членів ЄС визначається безпосередньо законом про авторське право (ст. 77–78 Федерального закону Австрії про авторське право на літературні і художні твори і суміжні права, ст. 93, 96 Закону Італії про охорону авторського права та інших прав, пов'язаних з його здійсненням, ст. 81–84 Закону Польщі про авторське право і суміжні права [18], ст. 40с Закону Фінляндії про авторське право). У законодавстві України відповідні норми є частиною Книги другої ЦК, що присвячена особистим немайновим правам фізичних осіб.

Хоча обидва підходи по-своєму логічні, більш обґрунтованим видається розміщення таких норм у законі, який охороняє особисті немайнові права у цілому, ніж у законі про авторське право. Використання зображень людей та інших об'єктів особистісного характеру тісно пов'язане зі сферою авторського права і суміжних прав, проте таємниця кореспонденції, право на особисті папери, право на власне зображення не є об'єктом авторсько-правової охорони. Для забезпечення повноти та ефективності законодавства комплекс особистих немайнових прав фізичної особи доцільно об'єднувати в одному нормативно-правовому акті, а не розділяти в залежності від сфери реалізації певного права. Тому підхід, що застосовується в Україні, є більш вдалим у порівнянні із зазначеними європейськими державами.

Адміністративна та кримінальна відповідальність за порушення авторського права. Держави-члени ЄС мають окремі закони (як правило, кодекси), присвячені засадам та порядку притягнення до адміністративної і кримінальної відповідальності. Водночас у багатьох з них поширеною практикою є включення у закон про авторське право положень, які визначають види кримінально караних діянь та ад-

міністративних правопорушень, санкції у вигляді конкретних строків позбавлення волі та розмірів штрафів, а також інші заходи, які можуть застосовуватися до порушника (вилучення контрафактних примірників та обладнання для їх виготовлення тощо). Цим аспектам присвячено, зокрема, норми ст. 91–93 Федерального закону Австрії про авторське право на літературні і художні твори і суміжні права, ст. 65А, 66 Закону Греції про авторське право, суміжні права і питання культури, ст. 171–174 Закону Італії про охорону авторського права та інших прав, пов'язаних з його здійсненням, ст. 115–123 Закону Польщі про авторське право і суміжні права, ст. 197–197 Кодексу Португалії про авторське право і суміжні права, ст. 188 Закону Хорватії про авторське право і суміжні права. Закон Болгарії про авторське право і суміжні права у ст. 98а навіть встановлює вимоги до оформлення протоколу про адміністративне правопорушення у сфері авторського права.

У законодавстві нашої держави застосовується інший підхід. Закон АПСР перераховує дії, що належать до порушення авторського права (ст. 50), та способи його цивільно-правового захисту (ст. 52). Види порушень авторського права, які тягнуть адміністративну або кримінальну відповідальність, і санкції щодо таких порушень передбачені, відповідно, Кодексом України про адміністративні правопорушення [19] і Кримінальним кодексом України [20]. Розміщення положень про кримінальну відповідальність у Законі АПСР не є можливим, оскільки законодавство України про кримінальну відповідальність становить лише Кримінальний кодекс України, а інші закони про кримінальну відповідальність включаються у нього після набрання ними чинності (ч. 1, 2 ст. 3 Кримінального кодексу України). Тому жоден інший закон не може одночасно і паралельно з Кримінальним кодексом визначати склади злочинів та санкції за їх вчинення. На

відміну від сфери кримінального права диспозиції і санкції норм у сфері адміністративної відповідальності можуть встановлюватися не лише у профільному кодексі, а й в інших законах, зокрема, Митному кодексі України. Проте для включення таких положень у Закон АПСР немає підстав, оскільки ним не регулюються відносини за участю суб'єкта владних повноважень, котрий має право накладати адміністративні стягнення. Отже, вітчизняне законодавство не створює передумов для того, щоб питання про адміністративну і кримінальну відповідальність за порушення авторського права вирішувалися Законом АПСР.

Обсяг наукової статті не дозволяє проаналізувати усі особливості законів про авторське право держав-членів ЄС, однак навіть часткове їх висвітлення дозволяє констатувати, що підхід до змістовної будови Закону АПСР може бути й іншим. З точки зору правових традицій і реалій України не усі розглянуті аспекти авторського права і пов'язаних з ним сфер можуть об'єднуватися в одному законі. Тим не менш, досвід держав-членів свідчить, що Закон АПСР може включати не лише загальні положення про правову охорону творів і права на них, а й конкретні правила поведінки в окремих сферах, пов'язаних з авторським правом.

Висновки. Закони про авторське право багатьох держав-членів ЄС побудовані за схожою із Законом АПСР структурою, проте відрізняються від нього вищим ступенем деталізації багатьох положень. У цілому вони більш систематизовані, завдяки чому комплексно регулюють відносини, пов'язані із створенням і використанням творів та захистом відповідних прав та інтересів.

Чимало розглянутих вище норм недоцільно включати у Закон АПСР, однак деякі підходи, що застосовуються у державах-членах, будуть корисними для реформування сфери авторського права в Україні. Це стосується, зокрема, конкретизації умов видавничого та

інших договорів у сфері авторського права. Наразі загальні вимоги до таких договорів викладені у вітчизняному законодавстві доволі ретельно, однак воно майже не містить положень, які стосувалися б конкретних умов таких договорів. Також заслуговують на увагу норми про особливості спадкування майнових авторських прав. У законодавстві України таких норм немає взагалі, в той час як на практиці можуть виникати доволі складні проблеми, розв'язання яких дуже утруднене через прогалини у правовому регулюванні. Тому доцільно більш глибоко вивчити положення внутрішнього законодавства держав-членів та їх досвід правової регламен-

тації відносин, пов'язаних з авторським правом. Це дозволить підійти до розроблення нової редакції Закону АПСП більш комплексно і системно та викласти у ній не лише загальні норми, які традиційно містяться у Законі АПСП, і норми, прийняття яких належить до євроінтеграційних зобов'язань України, а й також положення, необхідні для повноцінного і вичерпного регулювання відносин щодо створення і використання творів та інших пов'язаних з авторським правом відносин. ●

Список використаних джерел / List of references

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. ВВР. 2003. № 40–44. Ст. 356.
2. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-XII. ВВР. 1994. № 13. Ст. 64.
3. България: Закон за авторското право и сродните му права (ДВ, бр. 56/1993, с изменениями по состоянию на 13.12.2019 г.). URL: <https://wipolex.wipo.int/en/text/544110> (дата звернення: 12.01.2022 р.).
4. Greece: Law No. 2121/1993 on Copyright, Related Rights and Cultural Matters (as amended up to Law 4761/2020 (Official Government Gazette (FEK) A'/134/31.07.2021) URL: <https://opi.gr/en/library/law-2121-1993> (дата звернення: 12.01.2022 р.).
5. Finland: Tekijänoikeuslaki 8.7.1961/404 (sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella 18.11.2016/972). URL: <https://wipolex.wipo.int/en/text/467066> (дата звернення: 12.01.2022 р.).
6. Croatia: Copyright and Related Rights Act and Acts on Amendments to the Copyright and Related Rights Act (OG Nos. 167/2003, 79/2007, 80/2011, 141/2013, 127/2014, 62/2017 and 96/2018). URL: <https://wipolex.wipo.int/en/text/537702> (дата звернення: 12.01.2022 р.).
7. Italy: Legge a protezione del diritto d'autore e di altri diritti connessi al suo esercizio, 22 aprile 1941, n. 633 (Ultimo aggiornamento all'atto pubblicato il 29/11/2021). URL: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:1941-04-22:633:vig> (дата звернення: 12.01.2022 р.).
8. Lithuania: Law No. VIII-1185 of May 18, 1999, on Copyright and Related Rights (as amended up to Law No. XII-1183 of October 7, 2014). URL: <https://wipolex.wipo.int/en/text/349855> (дата звернення: 12.01.2022 р.).
9. Portugal: Código do Direito de Autor e dos Direitos (aprovado pelo Decreto-Lei n.º 63/85 de 14 de março de 1985, e alterado até ao Decreto-Lei n.º 9/2021 de 29 de janeiro de 2021). URL: <https://wipolex.wipo.int/en/text/583948> (дата звернення: 12.01.2022 р.).
10. Про видавничу справу: Закон України від 05 червня 1997 року № 318/97-ВР. ВВР. 1997. № 32. Ст. 206.

11. Про театри і театральну справу: Закон України від 31 травня 2005 року № 2605-IV. ВВР. 2005. № 26. Ст. 350.
 12. Про архітектурну діяльність: Закон України від 20 травня 1999 року № 687-XIV. ВВР. 1999. № 31. Ст. 246.
 13. Про державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір: Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 р. № 1756. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1756-2001-%D0%BF#Text> (дата звернення: 12.01.2022 р.).
 14. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15 грудня 1993 р. № 3688-XII. ВВР. 1994. № 7. Ст. 34.
 15. Estonia: Copyright Act (consolidated text of April 1, 2019). URL: <https://wipo.lex.wipo.int/en/text/510476> (дата звернення: 12.01.2022 р.).
 16. Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав: Закон України від 15 травня 2018 року № 2415-VIII. ВВР. 2018. № 32. Ст. 242.
 17. Austria: Bundesgesetz über das Urheberrecht an Werken der Literatur und der Kunst und über verwandte Schutzrechte (Urheberrechtsgesetz 1936, zuletzt geändert durch das Bundesgesetz BGBl. I Nr. 105/2018). URL: <https://wipo.lex.wipo.int/en/text/503811> (дата звернення: 12.01.2022 р.).
 18. Poland: Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (zmieniona ustawa z dnia 13 lutego 2020 r.). URL: <https://wipo.lex.wipo.int/en/text/579753> (дата звернення: 12.01.2022 р.).
 19. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073-X. ВВР Української РСР. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122.
 20. Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 р. № 2341-III. ВВР. 2001. № 25–26. Ст. 131.
1. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy vid 16 sichnia 2003 roku № 435-IV. VVR. 2003. № 40–44. Ст. 356.
 2. Pro avtorske pravo i sumizhni prava: Zakon Ukrainy vid 23 hrudnia 1993 r. № 3792-KhII. VVR. 1994. № 13. Ст. 64.
 3. Bълharyia: Zakon za avtorskoto pravo y srodnyte mu prava (DV, br. 56/1993, s yzmenenyiamy po sostoianyiui na 13.12.2019 h.). URL: <https://wipo.lex.wipo.int/en/text/544110> (data zvernennia: 12.01.2022 r.).
 4. Greece: Law No. 2121/1993 on Copyright, Related Rights and Cultural Matters (as amended up to Law 4761/2020 (Official Government Gazette (FEK) A/134/31.07.2021) URL: <https://opi.gr/en/library/law-2121-1993> (data zvernennia: 12.01.2022 r.).
 5. Finland: Tekijänoikeuslaki 8.7.1961/404 (sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella 18.11.2016/972). URL: <https://wipo.lex.wipo.int/en/text/467066> (data zvernennia: 12.01.2022 r.).
 6. Croatia: Copyright and Related Rights Act and Acts on Amendments to the Copyright and Related Rights Act (OG Nos. 167/2003, 79/2007, 80/2011, 141/2013, 127/2014, 62/2017 and 96/2018). URL: <https://wipo.lex.wipo.int/en/text/537702> (data zvernennia: 12.01.2022 r.).
 7. Italy: Legge a protezione del diritto d'autore e di altri diritti connessi al suo esercizio, 22 aprile 1941, n. 633 (Ultimo aggiornamento allatto pubblicato il 29/11/2021). URL: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:1941-04-22;633/vig> (data zvernennia: 12.01.2022 r.).
 8. Lithuania: Law No. VIII-1185 of May 18, 1999, on Copyright and Related Rights (as amended up to Law No. XII-1183 of October 7, 2014). URL: <https://wipo.lex.wipo.int/en/text/349855> (data zvernennia: 12.01.2022 r.).
 9. Portugal: Código do Direito de Autor e dos Direitos (aprovado pelo Decreto-Lei n.º 63/85 de 14 de março de 1985, e alterado até ao Decreto-Lei n.º 9/2021 de 29 de

- janeiro de 2021). URL: <https://wipolex.wipo.int/en/text/583948> (data zvernennia: 12.01.2022 r.).
10. Pro vydavnychu spravu: Zakon Ukrainy vid 05 chervnia 1997 roku №.318/97-VR. VVR. 1997. № 32. St. 206.
 11. Pro teatry i teatralnu spravu: Zakon Ukrainy vid 31 travnia 2005 roku № 2605-IV. VVR. 2005. № 26. St. 350.
 12. Pro arkhitekturnu diialnist: Zakon Ukrainy vid 20 travnia 1999 roku № 687-KhIV. VVR. 1999. № 31. St. 246.
 13. Pro derzhavnu reiestratsiiu avtorskoho prava i dohovoriv, yaki stosuiutsia prava avtora na tvir: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 27 hrudnia 2001 r. № 1756. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1756-2001-%D0%BF#Text> (data zvernennia: 12.01.2022 r.).
 14. Pro okhoronu prav na promyslovi zrazky: Zakon Ukrainy vid 15 hrudnia 1993 r. № 3688-KhII. VVR. 1994. № 7. St. 34.
 15. Estonia: Copyright Act (consolidated text of April 1, 2019). URL: <https://wipolex.wipo.int/en/text/510476> (data zvernennia: 12.01.2022 r.).
 16. Pro efektyvne upravlinnia mainovymy pravamy pravovlasnykiv u sferi avtorskoho prava i (abo) sumizhnykh prav: Zakon Ukrainy vid 15 travnia 2018 roku № 2415-VIII. VVR. 2018. № 32. St. 242.
 17. Austria: Bundesgesetz über das Urheberrecht an Werken der Literatur und der Kunst und über verwandte Schutzrechte (Urheberrechtsgesetz 1936, zuletzt geändert durch das Bundesgesetz BGBl. I Nr. 105/2018). URL: <https://wipolex.wipo.int/en/text/503811> (data zvernennia: 12.01.2022 r.).
 18. Poland: Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (zmieniona ustawa z dnia 13 lutego 2020 r.). URL: <https://wipolex.wipo.int/en/text/579753> (data zvernennia: 12.01.2022 r.).
 19. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia vid 7 hrudnia 1984 roku № 8073-Kh.. VVR Ukrainskoi RSR. 1984. Dodatok do № 51. St. 1122.
 20. Kryminalnyi kodeks Ukrainy vid 05 kvitnia 2001 r. № 2341-III. VVR. 2001. № 25–26. St. 131.

Надійшла до редакції 14.01.2022 року

Shtefan A. Improvement of Copyright Law of Ukraine in the Context of the Experience of EU Member States. In Ukraine, the sphere of copyright is regulated by a large number of legislative acts. It includes the Civil Code and the Law ‘On Copyright and Related Rights’ which can be considered as general for relations on the creation and use of works. There are also separate laws on publishing, theater, architecture, media, and other types of activity which are special in the context of legal regulation of certain aspects of copyright in certain areas. Although such a division of legal rules is of certain logic, at the same time, the domestic ramified system of legislative acts is characterized by duplication of similar provisions in different laws and the presence of collisions and therefore is not effective enough.

The copyright laws of many EU Member States are based on a structure similar to the Law of Ukraine ‘On Copyright and Related Rights’. At the same time, they differ from it by a higher degree of detail of many provisions. In many Member States, there is a tendency to systematize copyright laws so that they contain all or most of the rules related to the examined area and thus regulate it more fully and comprehensively. In Ukraine, a significant number of such provisions are either stipulated in the legal acts other than the Civil Code and the Law ‘On Copyright and Related Rights’, or are not stipulated at all. In general, copyright laws of many Member States are more systemic in nature.

Some of the approaches adopted in the EU Member States will be useful for reforming the sphere of copyright in Ukraine. This applies, in particular, to specifying the terms of publishing and other contracts in the field of copyright: the general requirements for such contracts are presented in the domestic legislation rather thoroughly but it contains almost no provisions relating to the specific terms of such contracts. In comparison, the Portuguese Code of Copyright and Related Rights includes 24 articles on the publishing contract, and the Italian Law on Copyright and Other Rights Related to its Exercise contains 18 articles regulating such a contract. In Ukraine, there is only one general provision stipulating that a publishing contract must be concluded in accordance with the law, and one separate provision concerning the need to specify in the license contract the circulation of the reproduction of a work. The rules on peculiarities of copyright inheritance also deserve attention. There are no such rules in Ukrainian legislation at all, and in practice, there can be quite complex problems that are very difficult to solve due to the gaps in the legal regulation.

Therefore, it is advisable to study more deeply the provisions of the domestic legislation of the EU Member States and their experience of legal regulation of copyright relations. This will help to use a more comprehensive and systematic approach to the development of a new edition of the Law 'On Copyright and Related Rights' and provide in it the rules necessary to fully and comprehensively regulate the relations on the creation and use of works and protection of relevant rights and interests.

Key words: legislation, legal regulation, copyright, European Union, intellectual property